

Intervju z Jadranom Rudecom iz Maribora, pomočnikom usposabljanja paravojaških enot HOS-a Dobroslava Parage na Medvedjeku leta 1991

1. Kakšno je vaše mnenje glede izvajalca-je urilo ministrstvo ali kak zasebnik?

Urili smo mi, dejansko pripadniki TO, ki smo bili za to posebej izbrani. Bili smo trije, ni šlo za veliko razkazovanje, šlo je za dokaj tajno urjenje. Ne morem reči, da je urilo ministrstvo ali kdor koli, dejansko smo mi, kot pripadniki TO izvrševali ukaz nadrejenih in to smo tudi izvršili. Kar se tiče zunanjih izvajalcev, je bil en dan prisoten gospod Viktor Jerome, kar se tiče tega specialističnega urjenja.

2. Koga ste urili in koliko jih je bilo?

Urili smo pripadnike prostovoljnih enot; od organiziranih prostovoljnih enot z območja Republike Hrvaške, ki so sicer imeli za ustaše oziroma hosovce, za nas to ni bilo pomembno, ker nalogo, ki smo jo dobili, smo jemali tako, kot nam je bilo predloženo: da gre za prostovoljce, ki so zbrani z območja celega sveta, predvsem pa z območja Evrope, in ki so bili pripravljeni se boriti na območju Hrvaške.

Nisem prej odgovoril, koliko jih je bilo. Dejansko se je usposabljanje izvajalo v dveh delih oziroma šlo je za dve skupini. Tako je bilo v prvi skupini okoli 80, mogoče 70, 80 ljudi, prva skupina je bila večja, v dveh avtobusih so prišli. Vmes smo imeli nekaj dnevno pavzo in potem je prišla še druga skupina, zato se ne spomnim, koliko jih je bilo, vem, da jih je bilo dosti manj.

3. Kako je potekalo urjenje?

Potekalo je urjenje celi dan, dejansko. Po zajtrku, po jutranjem postroju se je izvajalo urjenje do kosila, potem po opoldanskem počitku tudi, do pozno zvečer in nekatere vaje tudi zvečer. Urjenje je potekalo deloma teoretično, ampak bolj malo teoretično, večinoma praktično. In sicer z materialnimi sredstvi, ki smo jih imeli ves čas na razpolago na Medvedjeku v lovski koči, tako da ni bilo potrebe po dodatnih zahtevah. Skratka imeli smo vse, kar smo potrebovali. Razen tega, da je en dan, celi dan bil prisoten od zunanjih izvajalcev, Viki, Viktor Jerome, lastnik prodajalne s samostreli in loki, ki je tudi demonstriral uporabo lokov in samostrelav, ter rezultate učinke streljanja s pištolo velikega kalibra. Vse drugo izvajanje usposabljanja smo pravzaprav izvajali mi trije izvajalci, tako da pripadnikov specialne brigade ali kogar koli drugega na tem območju v času usposabljanja ni bilo.

Kljub temu, da časa za pripravo, za samo izvedbo usposabljanja ni bilo veliko, smo imeli dovolj veliko svobodo pri tem, katero osnovo in na kakšen način bomo izvajali, tako da sva se z mojim nadrejenim, tudi izvajalcem usposabljanja, vsak dan za danes, za jutri dogovarjala o tem, kaj in kako bomo z določeno skupino izvajali.

4. Kje so se prehranjevali, kje so bili nastanjeni?

Sami vojaki so bili nastanjeni v lovski koči na Medvedjeku, poleg je bila ena večja stavba, ki nam je služila kot jedilnica in dnevni prostor, kjer so tile prostovoljci v prostem času se lahko

zadrževali in tudi spremljali televizijski spored.

Prehranjevali smo se vsi skupaj, kuhala se je hrana na samem terenu, v tej improvizirani jedilnici, kuhinji. Dejansko tam je bila kuharica stalno prisotna, ena gospa starejša iz Kočevja, mislim, da s Kočevja, in pomagala ji je njena 14, 15 leta vnukinja. V prvem delu, ona je bila ves čas prisotna, razen v času, ko je bila pavza med 1. in 2. Skupino.

5. V katerem časovnem obdobju, katerega leta in na kateri lokaciji je potekalo urjenje?

Urjenje je potekalo v uniformah teritorialne obrambe. Ker vsi, ki so jih pripeljali na območje izvajanja na Medvedjek, v bistvu gre za širše območje Kočevske Reke, vsi, ki so bili tam, dejansko so bili že oblečeni v uniforme slovenske vojske, takrat teritorialne obrambe.

S tem da smo bili zelo pozorni na dve stvari: da bi med njimi lahko bil kdo, ki je vrinjen s strani obveščevalnih organov tedanje jugoslovanske armade in n drugi vidik: ves čas smo skrbeli za to, da navzven z ničemer ne bi dajali kakršne koli znake ali vidne podatke o tem, da ne gre za pripadnike teritorialne obrambe. Ker že v samem začetki je precej teh fantov je na teh uniformah poskušalo prikazati znake hrvaške šahovnice, celo nekateri med njimi so poskušali nositi oznake ustašev, kar smo mi jasno v jutranjem postroju dali vedeti, da na uniformah TO ne more biti in nikakor ne bomo dovolili kakršnih koli drugih oznak, ki ne sodijo na to uniformo iz več razlogov, tako da je konspiracija bila ves čas prisotna. To je časovno obdobje sredina julija 1991, pa tam do do sredine avgusta 1991 leta.

6. Kakšna je bila vsebina urjenja? Primerjava s programom redne vojske, specialnih enot?

Vsebina urjenja je bila dokaj pestra, zato ker smo imeli pravim svobodo, kar se tiče samih vsebin usposabljanja. Dejansko smo urili: 1. osnovno usposabljanje vojakov z uporabo novih orožij, potem uporaba osebne orožja: noža, orožja majhnega in velikega kalibra, potem protioklepni boj, izdelava oziroma vžig minsko eksplozivnih sredstev in rušenje objektov, potem individualno usposabljanje pri likvidaciji stražarjev ali kako drugače, potem nekaj znanih veččin izvidniških, tako da je bilo kar pestro.

Moram reči, da smo, ker je šlo za obdobje, v katerem tudi samo nismo vedeli ali je konec vojne ali ne, za nas je to bila še vedno vojna, zoper tedanjo Jugoslovansko armado, ki je bila še vedno prisotna na območju RS in smo usposabljanje opravljali v duhu, da urimo vojake za boj, ne pa za kakršne koli vaje ali kaj podobnega.

7. Ali kaj veste o opremljanju hosovcev-kakšno opremo so dobili, kakšne uniforme, od kod material izvira?

Za tisti čas, ko so hosovci bili na območju Medvedjeka, so imeli ves čas uniforme TO, to so te tedaj nove, maskirne uniforme in v bistvu drugih uniform niso imeli. Orožje so dobili, dejansko so gor prišli že oblečeni in opremljeni, z osebnim orožjem, z avtomatskimi puškami. Imeli so avtomatsko puško Kalašnikov, tako da so bili že oboroženi, kar po mojem

pomeni, da so bili opremljeni na območju Kočevske reke, tam so se preoblekli v uniforme in dobili orožje. Reklo se je, da to orožje se bo razdužilo, in da bo ob odhodu v avtobusu vsak izmed njih še v avtobusu, ki bo v spremstvu, ti avtobusi so spremstvo dejansko, poslani na območje HR, da je za vsakega izmed njih v avtobusu tudi orožje in osebna oprema.

8. **Kako komentirate izjavo JJ, ki je povedal: »Slovenija je urila skupino oziroma več skupin v času vojne in takoj po njej hrvaških prostovoljcev, zardi tega, ker smo takrat načrtovali, če bo Slovenija ponovno napadena, diverzantsko akcijo na letališču Bihać, od koder je bila Slovenija najbolj ogrožena. In smo zato tudi med prostovoljci, ki so prihajali iz Hrvaške iskali ljudi, ki so tam služili vojsko oziroma, ki poznajo tisto letališče. Slovenija ni imela nobene možnosti, da se drugače upre letalskim napadom, kot da bi izvedla diverzantsko akcijo v Bihaću in specialna brigada se je tudi za to usposabljala, skupaj z dvema skupinama prostovoljcev.**

Ne morem komentirat te izjave, o tem ne vem ničesar. Kot je meni bilo takrat predstavljeno, kaj je smisel in namen usposabljanja teh prostovoljcem, sem to tudi tako sprejel. Sicer mi je s strani gospoda Babiča, takrat šefa protiobveščevalne službe v VOMu, mi je bilo rečeno, da v bistvu usposabljammo pripadnike prostovoljcev s Hrvaške, zato da bi prenesli pritisk na RS, zato ker bi naj ti prostovoljci bili jedro nekih bodočih enot ali skupin, ki bi pritiskali na vojašnice in organizirane enote jugoslovanske armade in s tem bi pritisk na Slovenijo bil nižji. Dejansko bi se žarišče spopadov preneslo na več območij j na območju RH, ki bi jih ni izvajali in sem to jemal kot nek osebni doprinos ali jemal kot nalogo, ki je povsem razumljiva in zakonita, glede na to, da smo jo sprejeli v bistvu zakonitih organov RS.

9. **Ter še: »Res se je nekaj skupin HOS-a, se pravi te paravojske hrvaške stranke prava, ki pa se je borila za Hrvaško nahajalo na mejnem območju Žužemberka, Žumberčke gore in da so verjetno kdaj prišli tudi na slovenski teritorij, vendar pa preiskava ni pokazala, da bi imelo to kakršnokoli zvezo z uradnimi ali kakšnimi drugimi organi Slovenije«**

Ne vem za katere enote g. Janša govori, jaz za te enote ne vem ničesar. V tistem času usposabljanja teh prostovoljcev, niso na območje našega delovanja prihajali nikakršni drugi pripadniki kakih prostovoljnih enot. Dejansko na območju RS, na tem območju, kjer smo delovali, ni bilo niti drugih skupin, niti posameznikov, ki so izvajali kar koli, da so pa lahko bili na območju sosednje države RH, pa to je možno in Janša ima verjetno podatke, kar govori. Dejstvo pa je, da smo v pavzi, med eno in drugo skupino z mojih nadrejenim, večkrat nemoteno v uniformah TO odhajala z vojaškim vozilom PUHOM na območje RS, izvajala določene izvidniške aktivnosti, pri tem nas na mejnem prehodu na Kolpi nista ovirali ne njihova policija, ne mejni organi, tako da smo se lahko sprehajali svobodno, prosto.